

N I E U W S B R I E F

Baggeren

in Zuidwest Rijnland

Informatie over baggerwerkzaamheden bij u in de buurt.

Februari 2009 - Nr. 5

De vervuilde bagger is weg; het grote werk kan beginnen

Sinds april 2008 is het hoogheerraadschap van Rijnland bezig om vervuilde bagger in Zuidwest Rijnland weg te halen. Dit werk is zo goed als klaar; nu kan het grote baggerwerk beginnen.

Rijnland is sinds 2006 bezig met de voorbereiding en uitvoering van een groot baggerprogramma in Katwijk, Valkenburg, Voorschoten, Wassenaar, Zoeterwoude, Stompwijk en Leidschendam. In de voorbereiding is uitvoerig met belanghebbenden gesproken over de manier waarop bagger hergebruikt zou kunnen worden in het gebied. Eén duidelijke wens was dat eerst de sterk vervuilde bagger uit het gebied weggehaald moest worden.

Stedelijk gebied eerst

Rijnland heeft aan deze wens gehoor gegeven en heeft dit jaar alle vervuilde bagger opgebaggerd en naar een speciale verwerker afgevoerd. Het betrof hier ongeveer tien procent van de totale hoeveelheid bagger, ofwel zo'n 50.000 m³. Vanaf januari 2009 begint het baggeren van de resterende negentig procent - bijna een half miljoen kubieke meter. Als eerste komen de watergangen binnen de bebouwde kom aan de beurt, zo'n 100.000 m³. Een gespecialiseerd bedrijf haalt deze bagger weg en maakt het

Maart 2008 werd de eerste watergang uitgebaggerd. In het broedseizoen is niet gebaggerd. Ook de vroege meerkoet op de foto mocht haar nest uitbroeden.

geschikt voor hergebruik bij de aanleg van, onder andere, de recreatiegebieden Klinkenberger plas en Doeshaven. Daarna komt het landelijk gebied aan de beurt.

Landelijk gebied

Het grootste deel van de bagger, zo'n 250.000 m³, zal op de traditionele manier naast de watergangen over het land verspreid worden. Landeigenaren zijn verplicht om de bagger uit aangrenzende watergangen op hun land te accepteren - men noemt dit de ontvangstplicht. Rijnland gaat met

alle landeigenaren afspraken maken over een vergoeding van eventueel geleden schade (zie volgende bladzijde).

Er zijn veel plaatsen waar bagger niet zo maar op de kant verspreid kan worden. Denk hierbij aan volkstuinten, kassen, golfbanen, of op plaatsen waar wegen en fietspaden langs de sloot liggen. De bagger uit deze sloten gaat naar een tijdelijk depot waar de bagger indroogt tot herbruikbare grond. Het gaat hier om ongeveer 150.000 m³. Deze grond wordt gebruikt bij het verstevigen van oevers in het gebied. Deze combinatie van baggeren en oeverversterking werkt kostenbesparend.

Meer informatie

Omdat het hier gaat om een groot programma waar veel mensen iets van zullen merken heeft Rijnland een informatieve website ingericht. Zo biedt een interactieve kaart de mogelijkheid om op een watergang te klikken om te zien wanneer er gebaggerd wordt en wat er met de bagger gebeurt. Verder zijn voor iedere watergang de resultaten van het laboratoriumonderzoek naar vervuiling op te vragen, zijn de nieuwsbrieven te bekijken, of vragen te stellen. Het adres: www.rijnland.net, via het menu 'Baggeren in Rijnland' doorklikken naar 'Baggerprojecten' en dan 'Zuidwest Rijnland' kiezen.

Agenda baggerwerken

2009: Afronding baggeren en afvoeren vervuilde bagger
Januari: start baggeren stedelijk gebied
Zomer: start baggeren landelijk gebied
Inrichten tijdelijke depots

2010: Baggeren landelijk gebied en verwerking in depots
Start hergebruik bagger in kadeverbetering

Zorgvuldig omgaan met de natuur

De watergangen van Zuidwest Rijnland bieden een leefgebied voor veel dieren- en plantensoorten, waarvan sommige beschermd. Op basis van een natuurinventarisatie is een werkprotocol opgesteld.

In 2007 heeft Rijnland een inventarisatie van plant- en diersoorten in Zuidwest Rijnland laten uitvoeren. De nadruk lag daarbij op de wettelijk beschermde soorten. Aan de hand van de landschapstypen in het gebied is gekeken welke beschermde soorten te verwachten zijn. Voor deze soorten is alle beschikbare informatie verzameld. Hieruit bleek dat de rugstreeppad, bittervoorn en de kleine modderkruiper in het water van Zuidwest Rijnland voorkomen. Op basis van deze gegevens is een plan gemaakt voor een veldinventarisatie om te zien of ze ook in de te baggeren watergangen voorkomen.

Veldonderzoek

De broedplaatsen van de rugstreeppad zijn gevonden door 's nachts de lokroep

met geluidsapparatuur af te spelen. Als de dieren terugroepen "verraden" ze zo hun broedplaats. Op de overgang van de duinen naar het achterland zijn vier broedplaatsen gevonden. De kleine modderkruiper en de bittervoorn verschuilen zich graag in modder. In het najaar is veldonderzoek uitgevoerd naar deze waterdieren. Het bleek dat deze soorten in het gehele gebied voorkomen, in totaal verschillende typen watergangen.

Werkprotocol

Om de aanwezige natuurbelangen te beschermen is een werkprotocol opgesteld. Schade aan de beschermde soorten wordt hiermee vermeden en schade aan andere soorten zoveel mogelijk beperkt. Voor het baggeren heeft dit een aantal praktische gevolgen:

- **Broedseizoen:** Rijnland baggert niet in het broedseizoen van half maart tot begin juni.
- **Broedvogels:** een deskundige kijkt

twee dagen vóór het baggerwerk of er broedende vogels in het te baggeren traject zijn. Twintig meter rond de broedplek wordt niet gebaggerd.

- **Vluchtgelegenheid bieden:** waar mogelijk begint het baggeren vanaf het doodlopende eind van een watergang. Waterdieren kunnen dan wegvluchten naar andere wateren. Oevers met waterplanten die schuilplaats bieden aan dieren worden zoveel mogelijk ontzien.
- **Materieel:** duwbotten schuiven de bagger naar verzamelpunten zodat zware kranen en vrachtwagens zo min mogelijk onverhard maaiveld belasten.
- **Rugstreeppad:** De broedplaatsen van de rugstreeppad worden geheel ontzien.

Tijdens het baggeren wordt met regelmatige inspecties op de uitvoering van het werkprotocol toegezien. Op deze manier hoopt Rijnland het baggerwerk met zo min mogelijk schade uit te kunnen laten voeren.

In oktober kwamen de flora en fauna specialisten van de Dienst Landelijk Gebied en de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV de praktijk van het baggeren bekijken

Eenmalig depot

Doel: Rijping van bagger voor lokaal gebruik, zoals ophoging van het land.

Aanleg: De bovenlaag van het land wordt aangeschoven tot lage wallen, maximaal 1 meter hoog. Met persleiding of kiepwagen wordt bagger in het depot gebracht.

Proces: Een laag bagger droogt langzaam in tot ongeveer één derde van de oorspronkelijke dikte.

Tijdsduur: Afhankelijk van de dikte van de laag duurt het enkele maanden tot maximaal een jaar voordat de gerijpte bagger over het land verdeeld kan worden.

Resultaat: Na volledige rijping worden de wallen én de gerijpte bagger over het land verspreid, geëgaliseerd en ingezaaid.

Verspreiden op de kant (ontvangstplicht)

Doel: Zo dicht mogelijk bij de bron verspreiden van bagger. De ontvangstplicht verplicht landeigenaren om bagger uit aangrenzende watergangen op het land te accepteren.

Proces: Bagger wordt met een kraan of baggerpomp over het aangrenzende land verspreid. De laag natte bagger is maximaal zo'n 25 cm dik.

Tijdsduur: Afhankelijk van seizoen en dikte van de baggerlaag duurt het 1 tot 3 maanden voordat de bagger is ingedroogd.

Resultaat: Door indrogen slinkt de baggerlaag tot ongeveer een derde van de oorspronkelijke dikte. Als er maar een paar centimeter overblijft groeit het gras er vanzelf doorheen. Bij een dikkere laag is opnieuw inzaaien noodzakelijk. Soms is het nodig om de grond te egaliseren en om vast afval zoals blikjes, takken of stenen met de hand weg te halen.

Verwerking van de bagger

Watergangen slibben door plantengroei, invallend blad en inzakkende oevers langzaam dicht. Voor het goed functioneren van watergangen is het nodig om af en toe te baggeren.

Ongeveer 10% van de bagger in de regio is vervuild. Deze bagger wordt afgevoerd naar een speciale verwerkingslocatie. De rest is schoon genoeg om opnieuw te gebruiken. Het beleid van Rijnland is om bagger zoveel mogelijk binnen het eigen gebied te hergebruiken.

Op deze pagina's laten we verschillende manieren zien hoe de verwerking van bagger er in de praktijk uit kan zien.

Voorbeeld van hergebruik: kadeverbetering met gerijpte bagger

Doel: Verbetering van kades waarbij gerijpte bagger wordt hergebruikt. **Aanleg:** De walkant wordt versterkt met aangevoerde klei. De ruimte achter de wal van klei wordt aangevuld met gerijpte bagger.

Varianten: 1) De gerijpte bagger wordt per vrachtwagen of schip aangevoerd vanuit een doorgangsdepot en direct achter de kleikade verspreid en ingezaaid.

2) De bagger is uit de aangrenzende watergang gehaald en in een eenmalig depot gestort. Na rijping wordt deze tot aan de nieuwe kade aangeschoven, geëgaliseerd en ingezaaid.

Tijdsduur: Variant 1 kan in enkele weken tot maanden klaar zijn. Variant twee duurt, afhankelijk van de afspraken met landeigenaren, maximaal een jaar.

Resultaat: Een stevige kade waar geen water meer overheen slaat. Ingetrapte oevers zijn opgehoogd, land kan optimaal gebruikt worden.

Ander hergebruik: In Rijnland wordt bagger ook hergebruikt bij de inrichting van recreatiegebieden, het ondieper maken van diepe zandwinputten, en bij het aanleggen van natuurvriendelijke oevers.

Afvoeren van vervuilde bagger

Doel: Uit het gebied verwijderen van bagger die volgens de wettelijke normen te vuil is voor hergebruik.

Proces: De bagger wordt onder gecontroleerde omstandigheden opgebaggerd en afgevoerd naar een speciaal ingerichte locatie. Maatregelen tijdens baggeren en transport zorgen ervoor dat zo min mogelijk bagger wordt gemorst. Mensen die het werk uitvoeren moeten zich aan strikte regels houden.

Resultaat: Waar vervuilde bagger is aangetroffen wordt deze tot op de harde bodem weggebaggerd, ook als dit dieper is dan de vereiste diepte. Zo laten we een schone watergang achter.

Doorgangsdepot

Doel: Rijping van bagger voor gebruik elders.

Aanleg: De bovenlaag van het land wordt aangeschoven tot wallen van maximaal 2 meter hoog. Doorgangsdepots zijn meestal groter dan eenmalige depots. Het depot wordt gevuld via een persleiding of met een kiepwagen.

Proces: Bagger droogt langzaam in. Door contact met de lucht breken mogelijk aanwezige organische verontreinigingen af. Dit rijpingsproces kan versnellen door de bagger af en toe met een kraan om te scheppen.

Tijdsduur: In een groot depot duurt het maximaal een jaar om de bagger te laten indrogen en rijpen.

Resultaat: Gerijpte bagger wordt op kwaliteit gecontroleerd en bij goedkeuring per vrachtwagen of per schip afgevoerd naar een toepassingslocatie. Een doorgangsdepot kan meerdere malen gebruikt worden. Als de laatste partij gerijpte bagger is afgevoerd wordt de kwaliteit van het land gekeurd. Na het egaliseren van de wallen en inzaaien van het land is er niets meer te zien.

Werk
in Uitvoering

Schadevergoeding bij ontvangstplicht

Landeigenaren zijn verplicht de bagger uit aangrenzende watergangen op hun land te accepteren. Er is lange tijd niet gebaggerd en daarom is de hoeveelheid bagger vaak groter dan bij normaal onderhoud het geval zou zijn. Rijnland gaat daarom alle particuliere landeigenaren een schadevergoeding uitkeren.

De kwaliteit van de bagger die over het land verspreid wordt voldoet aan alle wettelijke voorwaarden. Desondanks kan het over het land verspreiden van grote hoeveelheden bagger schade opleveren voor de bedrijfsvoering. Gras moet opnieuw ingezaaid, het teeltseizoen wordt misschien verkort, of de beheersvergoeding voor broedende weidevogels komt in het geding.

Contract

Daarom gaat het hoogheemraadschap van Rijnland zo, n 800 landeigenaren en pachters een contract met schadevergoeding aanbieden. Dit is een enorme operatie waarvoor Rijnland de deskundigheid heeft ingeroepen van een gespecialiseerd bureau. Om tot een contract te komen waarin de belangen van de landeigenaren en die van Rijnland zo veel mogelijk op elkaar afgestemd zijn, zijn een aantal stappen nodig.

Procedure

Het hoogheemraadschap informeert landeigenaren met een brief waarin precies is aangegeven om welk kadastraal perceel of percelen het gaat, welke aangrenzende watergangen gebaggerd moeten worden en de hoeveelheid bagger die op het perceel verspreid moet worden. Op basis hiervan is een ontvangstvergoeding berekend. Daarna neemt Rijnland contact op met de landeigenaar om het contract verder in detail door te spreken. Zaken als verpachting van land of eventuele wensen over de manier van bagger verspreiden kunnen in dit overleg aan de orde komen. Uiteindelijk moet dit leiden tot het ondertekenen van het door Rijnland aangeboden contract.

Wettelijke plicht

De ontvangstplicht is een wettelijk vastgelegde plicht voor landeigenaren. Bij weigering zullen dan ook gerechtelijke stappen ondernomen worden om de kosten van het afvoeren van de bagger te verhalen. Het aanbod dat Rijnland doet is gebaseerd op criteria die voor alle landeigenaren hetzelfde zijn.

Op de website

Op de website treft u een Google Earth kaart aan met alle te baggeren watergangen. Door in te zoomen op een bepaalde watergang en op de rode punaise te klikken ziet u:

- de officiële watergang code
- wanneer er gebaggerd wordt
- de bestemming van de bagger
- een foto van de locatie.

Zoeken op www.rijnland.net onder "Baggeren in Rijnland" en dan verder klikken op "Planning baggeren".

